

Groeten uit de Vladivostok

Jan Kaptein

De Ansichtkaart hieronder is in 1907 verzonden uit Vladivostok naar Frankrijk.

Afb. 1 (80 % ware grootte) 'Wladiwostock. Swetlanska-Str. Ecke der Chinesischen Str.'

Zoals op de adreszijde is aangegeven gaat de kaart via de 'Voie Transsibérienne' naar het westen. Vladivostok is het oostelijke eindpunt van de Transsiberische spoorlijn en de belangrijkste Russische stad in het Oosten. De reis van Moskou naar Vladivostok wordt ook in Baedeker 1914 beschreven: route 77 From Moscow to Vladivostok via Tchelyabinsk (*Trans-Siberian Railway*). Het is een reis van 8134 Werst, 8677 kilometer (1 Werst is 1066,78 meter). De Svyetlanskaya was in die tijd de hoofdstraat van de stad (afb. 1) en liep van het oosten naar het westen niet ver van de Gouden Hoornbaai. De stad is 2 juli 1860 gesticht als een militaire post. De naam betekent 'Beheers het oosten'.

OEF

Nikolajevsk aan de Amoer -80 kilometer van de monding- werd na de stichting op 13 augustus 1850 het belangrijkste bestuurlijke centrum en grootste haven in het Oosten van Rusland. De marinehaven, de residentie van de militaire gouverneur en het hoofdkwartier van de Siberische militaire vloot werden in 1871 verplaatst uit Nikolajevsk naar Vladivostok. De haven van Vladivostok komt uiteraard ook op ansichtkaarten voor (afb. 2).

Afb. 2 (80 % ware grootte)

De kaart hierboven is verzonden naar Hamburg. In het dubbelring-stempel is duidelijk de plaats aangegeven: ВЛАДИВОСТОКЪ [VLADIVOSTOK].

Het schip links in de haven is het nieuwe slagschip Retvizan, dat in Amerika gebouwd is. Dit schip behoorde kort bij de Baltische Vloot en werd in 1902 naar het verre oosten gezonden. In 1904 werd het schip getroffen bij de Japanse aanval op Port Arthur. Het schip kwam aan de grond bij de haveningang, werd gelicht en gerepareerd. Met andere schepen werd geprobeerd Vladivostok te bereiken, maar tijdens de Slag van de Gele Zee moesten terugkeren naar Port Arthur. Door Japanse houwitsers rond de haven werd het schip weer tot zinken gebracht, 7 december 1904. In januari

OEF

OEF

1905 werd het schip weer door de Japanners gelicht, gerepareerd en in 1908 toegevoegd aan de Japanse Marine. De naam werd toen Hizen.

Zo te zien ligt naast de Retvisan de Poltava, gebouwd op een Russische werf, en de Tsesarevitsj, in Frankrijk gebouwd.

De Poltava kwam in 1899 in dienst en vanaf 1901 was Port Arthur de thuishaven. Op 5 december december 1904 zonk het schip bij de slag om Port Arthur, beschoten vanaf een heuvel. Het schip werd uiteindelijk gerepareerd en onder de naam Tango onderdeel van de Japanse Marine.

De Tsesatevich is gebouwd tussen 1899 en 1903 in Frankrijk en is het basisonwerp voor de in Rusland gebouwde Borodina-klasse slagschepen. De thuishaven was Port Arthur (Mantsjoerije). Het schip vocht in de Russisch-Japanse Oorlog 1904-1905 en werd na deze oorlog deel van de Baltische Vloot.

Afb. 3a (89 % ware grootte) (collectie Ruud van Wijnen)

De kaart hierboven toont het beroemde handelshuis Kunst & Albers, ‘die Kaufhauskönige von Wladiwostok’¹. Gustav Kunst en Gustav Albers, beide afkomstig uit Hamburg, begonnen in 1864 met hun handelshuis in Vladivostok. De kruidenier groeide uit tot een handelsimperium met meer dan 30 filialen. Er was van alles te koop, Franse champagne, Parijse mode, maar ook locomotieven en landbouwmachines. De onderneming was ook rederij, bank en verzekeringsbedrijf.

¹ Er is zelfs een heel boek over geschreven: Kunst & Albers: die Geschichte eines deutschen Handelshauses im russischen Fernen Osten (1864-1924) / Lothar Deeg. – 1996.

OEF

Afb. 3b

De kaart gaat naar een Franse militair -10 Colonial 12 Cie- in de Franse enclave Kouang-Tcheou-Wan. Het SHANGHAI POSTE RUSSE is een transitstempel van dit Russische postkantoor in China. Het aankomststempel staat op de ansichtzijde, rechts van de zegels.

Deze foto uit Wikipedia toont de leiding van Kunst & Albers in 1880 in Wladiwostok. Aan tafel zitten van links naar rechts: Gustav L. Albers, Gustav Kunst en Adolph Dattan.

Gustav Kunst laat zich in 1898 uitkopen en geniet daarna in een warmer oord: Hawaï en Samoa.

Adolph Dattan uit Thüringen wordt in 1886 Russisch staatsburger en is op een gegeven moment (1904) voor 50% aandeelhouder. Begin 1914 wordt zijn familie zelfs in de adelstand opgenomen. Door concurrenten

worden echter bij het begin van de Eerste Wereldoorlog geruchten over spionage verspreid. Hij wordt naar midden Siberië verbannen en de onderneming raakt op de rand van de afgrond.

OEF

In de winter van 1919/1920 keert hij terug. Hij heeft zich in 1901 wel in het Duitse Namburg gevestigd, maar komt nog vaak in Vladivostok. Kort voor zijn dood, in 1924, draagt hij zijn bezit in Rusland over aan zijn compagnon Alfred Albers om onteigening te voorkomen.

Adolph Dattan was ook patroon en ereconservator van het Oriëntaals Instituut, de eerste universiteit van Vladivostok.

Afb. 4a (90 % ware grootte) (collectie Ruud van Wijnen)
Het Oriëntaalse Instituut.

Het Oriëntaals Instituut werd op 21 oktober 1899 geopend, de dag van de 5^e verjaardag van de kroning van Nicolaas II. Elke student die een Aziatische taal studeerde werd door twee medewerkers van de faculteit getraind: een professor voor de theoretische kennis en iemand die de taal als moedertaal had, uit China, Japan, Korea of Mongolië. Studenten moesten ook Engels beheersen.

De kaart (**afb. 4**) gaat naar hetzelfde adres in China als de vorige kaart, maar de frankering is anders. De eerste kaart (**afb. 3**) is gefrankeerd met 4 kopeken. Dit is het tarief voor een kaart naar het buitenland vanaf 8 maart 1889 (in de Aziatische delen: 1 april 1889) tot 31 augustus 1917. De tweede kaart (**afb. 4**) heeft een zegel van 2 kopeken als frankering: het tarief voor drukwerk. De afzender heeft ook op de kaart aangegeven 'Imprimé', drukwerk. De ambtenaar van het

OEF

Afb. 4b

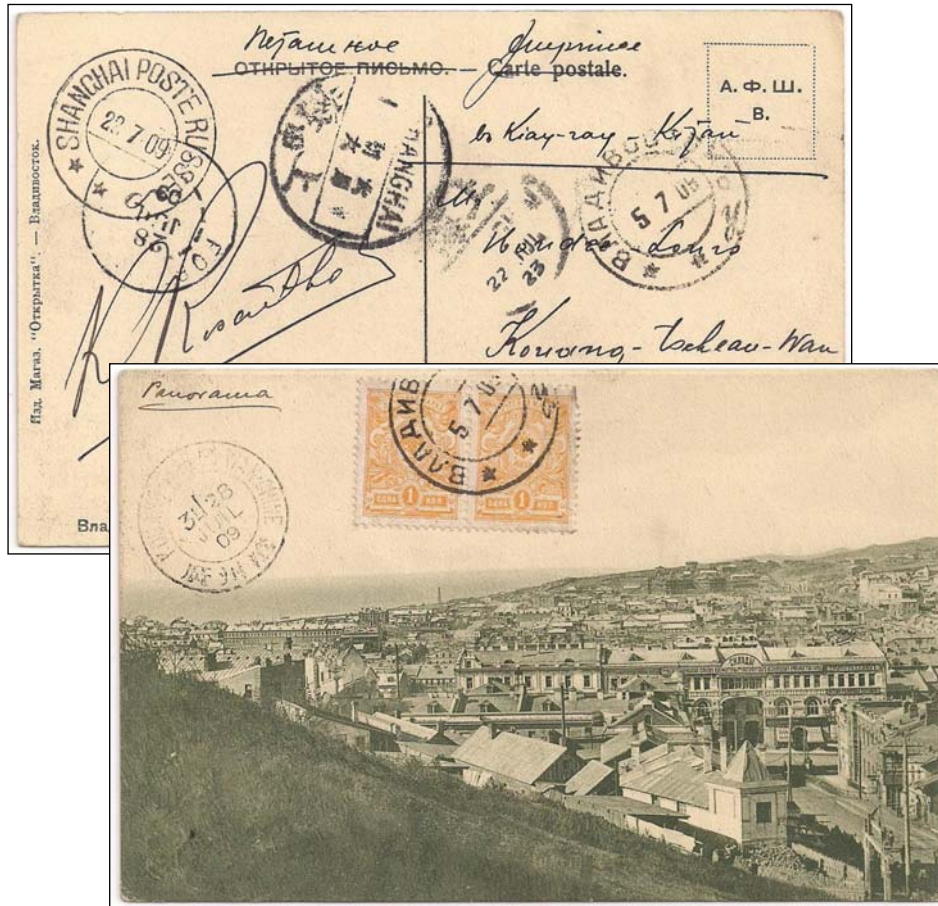
postkantoor van Vladivostok gaat hierin echter niet mee: strafportstempel ДОПЛАТИТЬ ВЛАДИВОСТОКЪ [DOPLATIT VLADIVOSTOK], toeslag Vladivostok. Er was wel een tarief van twee kopeken voor drukwerk in het binnenland en begin 1900 tot 30 november was het ook toegestaan kaarten te versturen volgens dit tarief. De boodschap mocht niet meer dan 5 woorden zijn. Voor het buitenland was ook een tarief voor drukwerk, 2 kopeken, van 19 juni 1875 tot 31 augustus 1917.

Op de kaart hierna (afb. 5) wordt de frankering van 2 kopeken wel geaccepteerd. Ik heb de indruk dat de regel voor het buitenland wat onduidelijk was en dan hing het af van de postbeampte.

De stempels van Vladivostok, die tot nu toe getoond zijn: het 'gewone' dubbelring-stempel en het portstempel. Er zijn veel dubbelring-stempels met verschillende serieletters: afb. 4 heeft serieletter m, afbeelding 5 serieletter y. Een overzicht geeft het werk van Robinson².

Het postkantoor in Vladivostok, waarschijnlijk geopend rond 1865, begint als gewoon Pochtovaya Kontora (1874-november1888), een groter type postkantoor direct onder controle van het hoofdkantoor van het postdistrict.

² Siberia : postmarks and postal history of the Russian Empire period / P.E. Robinson. – sec. ed. 1990. – repr. 1992 en Vladivostok – the end of the line / P.E. Robinson. – In: The British Journal of Russian Philately 1996 ; 81. – p. 70-76

Afb. 5 (80 % ware grootte) (collectie Ruud van Wijnen)

Ansichtkaart naar hetzelfde adres in China. Naast de zegels staat weer het aankomststempel. Ook de adreszijde staat links onder transitstempel van het Russische postkantoor ook een onduidelijk doorgangstempel binnen de Franse enclave, FORT BAYARD INDOCHINE.

Daarna krijgt het kantoor de rang van Post-Telegraafkantoor (vanaf november 1888). Rond december 1909 bestaat er een stempel Vladivostok 1. Verder is er uiteraard nog een stationspostkantoor (vanaf 1895).

De oudste stempels zijn enkelring-stempels met de datum in drie regels (vier verschillende). Daarna - na 1890 - volgen de 'cross-date' stempels (8 verschillende gerapporteerd, maar er kunnen er meer zijn). Dit zijn de enkelring-stempels met bovenin de dag, onderin de maand (in Romeinse cijfers), links van het geheel de eeuw en rechts de rest van het jaartal. In 1903 worden de dubbel-ring-stempels geïntroduceerd. Voor Vladivostok zijn er 27 verschillende stempels gerapporteerd.

OEF

Verder is er in 1917 nog een tweetalig dubbelringstempel in gebruik geweest. Van Vladivostok 1 is maar 1 stempel uit 1909 bekend. Van het stations-postkantoor zijn drie verschillende stempels bekend.

Tot slot zijn er nog de stempels van de spoorpostlijnen vanuit Vladivostok. De kaart hieronder is vervoerd met de lijn Vladivostok-Charbin (afb. 6). Charbin is het knooppunt in Manchurië.

Afb. 6 (90 % ware grootte).

Kaart met spoorpoststempel van lijn ВЛАДИВОСТОКЪ 264 ХАРБИНЪ [VLADIVOSTOK 264 KHARBIN]. Lijn 263 is de tegenovergestelde richting. Bij Tsjita takt de Trans-Mantsjoerische lijn af naar China en tot 1913 was dit de route naar Vladivostok.

Uiteraard liep er ook een spoorpostlijn vanuit Vladivostok naar het noordwesten: spoorpostlijn 153-154.

Literatuur:

Russia with Teheran, Port Arthur, and Peking: handbook for travellers / by Karl Baedeker. - First English edition published 1914, - This edition reprinted in 1971 and jointly published by David & Charles Newton Abbot and George Allen & Unwin London. - p. 538-539.

Ook compleet op internet: <http://archive.org/details/russiawithehera00baed>

Russia with Teheran, Port Arthur, and Peking: handbook for travellers (1914). - Translation of 7th German ed. (Leipzig : K. Baedeker, 1912). - With 40 maps and 78 plans. - Maps by: Wagner & Debes' Geogr. Estab., Leipzig. - Railway map of Russia on back endpaper. - Includes index. - Bibliography: p. lxii-lxiv.

OEF